N°. 2079. 1854.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG. 23 FEBRUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 22 Februarij.

Wij hebben dezer dagen herhaaldelijk de aandacht der anti-revolutionnairen gevestigd op het zeer in het oogloopend feit, dat zij de vrijheid van onderzoek met der daad verwerpen, het beginsel, dat de Bijbel alleen is geloofsregel der waarheid, verloochenen, als zij naast den Bijbel plaatsen de geschiedenis en de traditie van de Nederlandsche hervormde gemeente en de ledematen willen binden aan de *formulieren* van Dordt, die, hoe men ze ook beschouwe, dewijl er, volgens de leer van het Protestantismus, geen kerkelijk gezag is, dat in zake des geloofs verpligtende wetten kan maken, niet anders zijn of kunnen zijn dan *reglementen* door feilbare menschen opgesteld.

Wat antwoordt men daarop? De *Nederlander*, het hoofdorgaan der anti-revolutionnaire partij, heeft gemeend iets te moeten zeggen, dat op eene woordenknutselarij neerkomt.

»De Roomsch-Catholieken, zegt hij, vergeten dat het *protestantsch beginsel* is zoodanige vrijheid van onderzoek tegen gewetensdwang en menschelijk gezag, als waardoor men tot *belijdenis* van waarheden aan de Heilige Schrift, als onfeilbaren geloofsregel, ontleend en alzoo tot *kerkgemeenschap* door eenheid, niet van *reglementen*, niet van *priesterheerschappij*, maar van *geloofsovertuiging* geleid wordt."

De anti-revolutionnaire pennevoerder vergist zich blijkbaar, als hij meent, dat wij vergeten wat hij daar zoo al opsomt. Wij vergeten dat zoo weinig, dat juist uit hetgeen hij aanvoert ons bezwaar ontstaan is. Zien wij 't een weinig op den keper.

Het protestantsch beginsel wat is dat? Is dat niet vrijheid van onderzoek in den eenig onfeilbaar geachten geloofsregel, den Bijbel? Er is niemand onder de Protestanten die dat kan betwisten. En juist omdat de »*vrienden*" daarvan afwijken hebben wij gezegd, dat zij volstrekt niet op een protestantsch, maar op een katholiek beginsel steunen. Zij nu, die niet willen toegeven, dat zij van het protestantsch beginsel afwijken, en die tevens het protestantsch beginsel niet kunnen wettigen zonder zich zelven te veroordeelen, wat doen zij nu? Zij begoochelen zich met klank van woorden.

Het woordeke »vrijheid van onderzoek" behouden zij, maar zij noemen 't »*zoodanige* vrijheid van onderzoek, als waardoor men tot *belijdenis* van waarheden aan de H. Schrift... ontleend en... tot *kerkgemeenschap* door eenheid... van *geloofsovertuiging* geleid wordt."

Hier komt het op aan te vernemen, welke die zoodanige vrijheid is, die blijkbaar zeer *beperkt* wordt? *Wanneer* en *waardoor* krijgt de *vrijheid* van onderzoek het karakter dat zij leidt tot belijdenis van waarheden en tot kerkgemeenschap door eenheid van geloofsovertuiging? Dat juist en dit alleen ware noodig geweest te zeggen, maar juist ook dit alleen ontbreekt. Men heeft den maatstaf, waaraan men de gevorderde zoodanigheid van de vrijheid van *onderzoek* toetst in den zak gehouden; men heeft niet gezegd en ook niet kunnen zeggen, dat de vrijheid van onderzoek beperkt wordt door de geschiedenis en de traditie van de Nederl. hervormde gemeente, zich bepaaldelijk vertoonende in de formulieren van eenigheid te Dordt opgesteld door predikanten zonder goddelijke zending, en in de hervormde gemeente ingevoerd door het geweld van den wereldschen sterken arm.

Wat dan? Men heeft met woorden geschermd. Men spreekt van eene »zoodanige vrijheid" tegen »gewetensdwang en menschelijk gezag", en men verheelt, dat de formulieren van eenigheid gewetensdwang zijn en menschelijk gezag. Menschelijk gezag? De predikanten te Dordt, prins Maurits, en de Staten hebben die ooit bewijs gegeven, dat zij van God zending hadden, om de formulieren van eenigheid als in geweten verpligtend aan de hervormden op te leggen? Dewijl zij 't niet deden, daarom was het gezag, waarmede zij handelden een bloot »*menschelijk gezag*", daarom waren al hunne Dordtsche formulieren »*gewetensdwang*"; daarom is in die formulieren eenheid en van *reglementen* en van *priesterheerschappij*. De formulieren zijn gemaakt door predikanten die geen gezag hoegenaamd hadden, opgedrongen door het zwaard van prins Maurits en de plakkaten van de Hoog Mogenden, die evenmin gezag daartoe bezaten. Wat kunnen in dien stand van zaken de formulieren anders zijn dan *reglementen*, dan *priesterheerschappij* in den ergsten zin van het woord, dewijl de heerschappij uitging van allezins onbevoegden die het zwaard hebben ingeroepen om het geldend te maken?

Zoo heeft men met hooge woorden in schijn tegen de Katholieken geschermd, maar met der daad slechts zich zelven veroordeeld.

Men geeft klanken voor redenen. En als men dan die klanken aandachtig aanhoort, dan verneemt men toonen, die eigenlijk bespotten wat zij ten doel hadden te loven.

De *Grondwet* is bezig om de »*eerlijkheden van de Nederlander aan Mr. Groen van Prinsterer*" onder de oogen te brengen. Ook wij hebben ons nu en dan daartoe verledigd. En wie is er, die ooit strijd heeft gevoerd met het orgaan van den heer Groen, die niet daarmee is moeten eindigen?

Het Nommer van Dingsdag levert weder een opmerkelijk staaltje van die eerlijkheid. De *Nederlander* schreef den 11 Febr.:

»Wij zijn dubbel opmerkzaam op hetgeen in *de Tijd* over het *onderwijs* voorkomt, omdat *de Ultramontanen* zich thans zelden daarover uitlaten en er op dit punt, naar het schijnt, eene belangrijke wijziging in *hunne* taktiek gebragt is."

Wij vroegen:

»Kan men ook vernemen, van welken aard die wijziging is, en waarin zij zich vertoond heeft? Bij den Tijd [illegible]

In het Nommer van Dingsdag schrijft nu de *Nederlander*: »We zijn tot opheldering bereid."

En wat is nu de opheldering? Twee kolommen van citaten, aan elkander geregen met opmerkingen, waarvan sommigen moeijelijk met elkander zijn over een te brengen.

Wie zijn de ultramontanen die, »naar het schijnt eene belangrijke wijziging in hunne taktiek gebragt" hebben? Wordt er een, maar een enkele opgenoemd? Volstrekt geen.

Er wordt een citaat uit eene redevoering van het geacht lid der Eerste Kamer, den heer Cremers bijgebragt. De heer Cremers is de ultramontaan, die eene wijziging gebragt heeft, volgens den *Nederlander* wel te verstaan, eene belangrijke wijziging, naar het schijnt, in de taktiek der ultramontanen.

Wat zegt de heer Cremers, dat den *Nederlander* eene wijziging in de taktiek der ultramontanen, »naar het schijnt" doet zien? Hij heeft in de Eerste Kamer verklaard: »Ik wil niet komen tot de konklusie dat de *openbare* scholen *geene gemengde scholen moeten zijn*." Dat is de grief. Maar nu geeft de heer Cremers in hetzelfde citaat, dat de *Nederlander* aanhaalt, te kennen, dat hij nooit eene andere meening is toegedaan geweest. Zoodat uit het citaat van den *Nederlander* blijkt, dat zelfs de heer Cremers niet eene wijziging, veel minder eene belangrijke wijziging »naar het schijnt" in zijn taktiek omtrent openbaar onderwijs heeft gebragt.

En zoo hebben wij dan een blad, dat den heer Groen niet verantwoordelijk stelt voor de woorden die hij zelf geschreven heeft en nog schrijft, desniettemin ons verantwoordelijk stelt voor woorden gebezigd door een geloofsgenoot; die te kennen geeft dat hij omtrent de besprokene aangelegenheid steeds in meening van de onze verschild heeft.

Het blijkt alzoo: 1°. dat de schaar van den *Nederlander* zeer onhandig is geweest;

2°. Dat zijne eerlijkheid verbazend is; en

3°. wat de zaak zelve betreft, dat wij het antwoord op onze vraag wachtende blijven:

»Kan men ook vernemen van welken aard die wijziging is en waarin zij zich vertoond heeft?"

Wij ruimen van daag eene groote plaats in aan officieele verklaringen, wier kennisneming in de omstandigheden, waarin Europa verkeert, aan onze lezers niet mag onthouden worden. Het eerste stuk, wat wij hieronder laten volgen, is een veelbeteekenend fragment uit de redevoering, ll. Vrijdag door Lord J. Russell gehouden; het tweede stuk is een soort van keizerlijk manifest, dat door het jongste, hier bekend geworden, Nommer van den Franschen *Moniteur* openbaar is gemaakt. Of er na de taal van die redevoering en van dat manifest nog wel eene formeele oorlogsverklaring aan Rusland van noode is, mag welligt betwijfeld worden: waar men tot het uitspreken van zulke taal gekomen is, daar is de oorlog daar, daar is eene nietigheid voldoende, om den brand naar alle kanten te doen uitslaan. Wee, wee over den heerschzuchtigen, wiens aanmatigingen de rampen, die ons boven het hoofd hangen, over Europa hebben gehaald!

Zonder verdere voorafspraak gaan wij over tot het mededeelen der bovengenoemde dokumenten.

Lord John Russell het woord nemende, gaf eenige verklaringen, waarvan wij hier de merkwaardigste laten volgen. Hij zeide:

»Mijnheer de Prezident, als het ministerie tot de Kamer zegt: »De gebeurtenissen neigen tot oorlog, wij verzoeken u ons in staat te stellen toebereidselen tot den oorlog te maken, schoon daarom nog niet tot de stemming van het oorlogsbudget overgaande," alsdan kan de Kamer van vele partijen ééne kiezen. Zij kan zeggen: »De oorlog is onvermijdelijk; maar de ministers der kroon hebben hereids zoo vele misslagen begaan, dat wij hen niet willen om ons in dien oorlog tot gids te dienen. Zij kan nog zeggen: De quæstie is dringend, wij zullen overwegen en onze stem geven, in afwachting van het jaarlijksch budget." Of wel: Wij schenken vertrouwen aan het gouvernement en wij zullen zorgen dat de oorlog met kracht en het noodige beleid in deze ernstige krisis gevoerd worde." Ziedaar de partijen waartoe de Kamer kon overgaan; maar de geëerde heer Layard heeft eene vierde partij gekozen, hierin bestaande, door te zeggen »dat, het ministerie zijne dwalingen vergevende, hij voor het budget stemmen zoude." Het ministerie kon de aldus gestelde quæstie niet aannemen, en op zijne beurt zeide het tot zijne bestrijders: »Wilt gij ons gispen of ons een volkomen vertrouwen schenken?" Ziedaar de vraag die ik heden der Kamer voorstel."

De edele Lord keert terug tot den aanvang der Oostersche geschillen en brengt hulde aan de loyauteit van Frankrijk, dat op de voorstellingen van het Engelsche kabinet er in toestemde van zijne eischen, betreffende de heilige oorden, af te zien, welke eischen, schoon op regt steunende, voor den vrede van Europa dreigend konden zijn geweest.

De spreker vervolgt aldus: »Wil men thans onze hulpmiddelen en bedoelingen kennen, men zal ze u zeggen, want het parlement is geregtigd om alles te weten. Vooreerst, tusschen Engeland en Frankrijk zijn notas gewisseld, waarin de belofte is vervat om Turkije bij te staan, en de verklaring dat beide mogendheden, de eene noch de andere bewogen worden door nevengedachten, zelfzucht of begeerte naar vermeerdering van grondgebied of magt. (Luistert!) Ziedaar de aard der verpligting welke beide mogendheden overeengekomen zijn te zullen vervullen. Zij begrijpen inderdaad, dat het in de eerste plaats de onafhankelijkheid van Turkije betreft, der mogendheid die op de gruwzaamste wijze beleedigd is, (Luistert!) en met even veel kracht als beleid zich verzet heeft tegen de onregtvaardige eischen der diplomatische agenten van Rusland, en tevens met moed en bekwaamheid op het slagveld, Ruslands krijgsmagt het hoofd bood. Luistert!)

»Er is meer, mijnheer de Prezident, het betreft de handhaving van den Europeeschen vrede, waarvan de keizer van Rusland de moedwillige verstoorder is (*wanton destroyer*). (Luistert!) 't Betreft, op het hoofd van den vredeverstoorder zelven, de gevolgen, door hem zoo gewelddadig, ja, ik geloof, zoo onvoorzigtiglijk uitgelokt te doen neerkomen. Het betreft de onafhankelijkheid niet alleen van Turkije, maar ook van Duitschland en alle Europeesche natien te handhaven. Duitschland, zonder juist tegenover den Keizer van Rusland in eene afhankelijke gesteldheid te zijn, is nogtans sedert eenige jaren in eene gesteldheid, waarvan de onafhankelijkheid niet zeer sterk uitkomt. Ik kan mij niet beletten te gelooven, in aanmerking nemende wat voorleden jaar te

Parijs voorviel, dat er van wege de Duitsche mogendheden voorwaar te veel toenadering tot het, voor geene regtvaardiging vatbaar gedrag van Rusland bestaan heeft. 't Is der Kamer bekend (en ik heb de gelegenheid gehad zulks met een, geloof ik, verdienden lof te mogen zeggen), dat toen de graaf van Malmesbury den Keizer der Franschen onwrikbaar vond in het getrouw blijven aan de verbindtenissen, aangegaan door het land waarover hij geroepen was te regeren, en hij zag dat zijne bedoeling de handhaving des vredes in Europa was, toen erkenden wij hem, in naam van Engeland, gaarne als den geroepene voor dat nieuwe rijk. De Duitsche Staten handelden geheel verschillend. Zij meenden te moeten wachten tot dat de Keizer van Rusland zijne bedoeling te dien aanzien zou doen kennen. De meening des Keizers van Rusland was, dat de Keizer van Frankrijk erkend zou kunnen worden, maar dat, deze niet afstammende van eene sedert eeuwen den troon bezeten hebbende dynastie, hij, Keizer van Rusland den Keizer van Frankrijk den naam van broeder niet zou geven. (Gelach.)

»De Keizer der Franschen had te veel gezond verstand om daaraan eenig gewigt te hechten (Gelach). Men noemde hem »mijn goede vriend in plaats van mijn broeder. Maar de Duitsche Staten gezamenlijk, wilden dat hunne ministers zich te Parijs zouden vereenigen en niet eerder den Keizer der Franschen erkenden, dan na alvorens van de aanneming van den ongewonen vorm der erkenning de overtuiging erlangd te hebben. Derwijze dat, had de Keizer der Franschen willen zeggen (waartoe hij volkomen het regt had): »Ik zal mij aan de gewone formen houden; ik wil niet dat men er van afga, wat mij persoonlijk betreft, en ik meen dat mijne waardigheid eischt, ik ze handhave, geen Duitsche Staat zou gezind zijn geweest hem als Keizer der Franschen te erkennen, of hem broeder te noemen."

»Die bijzonderheid bewijst, van de zijde van Duitschland eene minder onafhankelijke gesteldheid dan men geweenscht had. (Luistert!) Ik kan mij intusschen niet beletten, mijnheer de Prezident, te gelooven dat die woeste aanval (*wild attempt*) van den Russischen keizer, die verkrachting van regt en billijkheid, in Oostenrijk en Pruissen het gevoel hebben opgewekt, van zich er aan te moeten onttrekken. Ik geloof alzoo dat, schoon wij met die twee mogendheden geene verbintenis hebben aangegaan, schoon zij in geenen deele tegenover ons gehouden zijn, zich tegen den aanval van Rusland te verzetten, (Luistert) ik geloof niettemin, zeg ik, dat de groote Duitsche natie te goed het gewigt der gesteldheid zal beseffen, die hare 35 millioen zielen, hare verlichting en beschaving haar maken, dat zij te veel bewustzijn van haren invloed en hare onafhankelijk zal hebben, om niet te zorgen dat de uitbreiding van Rusland niet sterk genoeg worde om tegelijker tijd de onafhankelijkheid der overige mogendheden te bedreigen. (Luistert!) Ik geloof dat wij den strijd beginnende zonder den onmiddelijken bijstand van Oostenrijk en Pruissen, die mogendheden ten minste er aan zullen denken, niet om Rusland bij te staan, niet om zich tegenover Rusland te verbinden, maar integendeel, om al haren invloed te bezigen en des noods hare legers op de been te brengen, om het in zijne veroveringsplannen tegen te houden. (Luistert!) Ik heb gezegd, dat wij met Frankrijk eene overeenkomst hadden aangegaan.

»Wij hebben aan Turkije eene verbindtenis voorgesteld, ingevolge welker inhoud wij ons, behalve onze vereischte approviandering in zoodanig geval, waarborgden, dat Turkije geen vrede zou sluiten, zoo lang wij het hulp en bijstand verleenen, zonder onze bewilliging en onze volkomene overeenstemming. Die verbindtenis is nog niet gesloten geworden; maar ziende hoe tegenwoordig de zaken in Turkije geleid worden, twijfel ik niet dat dat rijk den bijstand van Engeland en Frankrijk zal aannemen op de vermelde voorwaarden. Het zij mij geoorloofd, mijnheer de Prezident, hierbij te voegen, dat tot den strijd overgaande, wij volkomen vertrouwen moeten stellen in onze bondgenooten de Franschen en op hunnen steun. (*Toejuichingen.*)

Het zou onmogelijk zijn in den Keizer der Franschen die te dezer zaak en gedurende een gansch jaar van schier dagelijksche mededeelingen zoo voorkomend, zoo vol opregtheid is geweest, niet het grootste vertrouwen te stellen. (Levendige toejuiching). Ik zal tot de gewone hulpmiddelen overgaan. Ik spreek niet van wat later zal kunnen gebeuren. Ik zeg alleen dat bij den aanvang van dezen oorlog wij in de noodzakelijk zullen zijn aan het verleden jaar gevraagde cijfer een som van 3 millioen £ toe te voegen. Meent de Kamer dat het gebruik dier gelden en de aanwending der hulpmiddelen aan meer bekwame handen moeten worden toevertrouwd, dat zij hare meening door eene onmiddellijke stemming uitbrenge; maar gaat gij tot dat besluit niet over, als gij ons dat gebruik en die aanwending toevertrouwt, dat het ons alsdan geoorloofd zij van uwe zijde, door ons te veroorloven den oorlog naar ons best vermogen te voeren, op een vertrouwen te mogen rekenen, zonder welk geen uitslag zeker kan zijn. (Luistert!) Herinnert u dat het oorlogsgeluk afhangt van de geheimhouding der kombinatiën, van de snelheid der uitvoering, en het vaak gevaarlijk zou zijn in verklaringen nopens strategische operatien te treden. Ik verg dan ook niet te veel, hetzij 't u behage, het gouvernement in andere handen te stellen, hetzij gij 't in deze zaak laat, alsdan is verzoek ons het noodige vertrouwen te schenken. (Toejuichingen.)

»Vergeet niet dat de oorlog nieuwe belastingen na zich sleept, dat geen uwer onderstelle het ons mogelijk zou kunnen zijn tegen het Russische rijk den oorlog te voeren in het belang van een zwak rijk, zonder groote krachtsinspanning en zonder van het Engelsche volk zwaardere belastingen te vorderen dan die het droeg, toen het in vrede was met de gansche wereld. (Luistert!) Is het Engelsche volk niet gezind die lasten te dragen, dat het alsdan geen oorlog voere; maar gaat het er toe over, dat het zich dan beijvere dien tot een gelukkig einde te brengen. (Luistert!) In het geval, dat, tegen alle verwachting, de Keizer van Rusland van zijne vorige eischen mogt afzien, of dat, ten aanzien van gansch Europa, die zijn gedrag afkeurt een der twee grootste volken van Europa gereed om tegen hem ten strijde te trekken, hij de integriteit en onafhankelijkheid der Porte zou erkennen, op eene wijze die haar alleen kan waarborgen, dan zouden wij geene oorlogskosten behoeven te dragen; maar in het tegenovergestelde geval, als de vrede zich met onzen pligt niet beter kan vereenigen tegenover Engeland, tegenover Europa, ja tegenover de wereld; als die kolossale magt zoo verre gaat van geene andere strekking dan heerschzucht te hebben; kortom, als Rusland zich niet met minder wil te vrede stellen dan met de onderwerping van het gansche Turksche rijk en het bezit van Konstantinopel zelve; als dat zijne droomen zijn, als dat zijn doel is, dan blijft ons niet anders over dan met onversaagd hart den strijd te beproeven, waarin God tot bijstand van het goede regt moge komen; wat mij betreft, van ganscher harte neem ik persoonlijk mijn aandeel in de verantwoordelijkheid. (Levendige toejuiching.)

De heer Baillie vraagt de verdaging van de diskussie. (Neen! Neen!)

Lord John Russell: Ik hoop dat, alvorens te scheiden, de Kamer het getal manschappen zal gelieven goed te keuren, dat wij noodig oordeelen om Engeland in staat te stellen, krachtdadig den oorlog te kunnen voeren, die tegen de Russische overweldiging begonnen mogt worden. (Toejuiching.) De Kamer diene te begrijpen, dat het belangrijk is, zij niet uiteen ga, alvorens de vermeerdering der krijgsmagt van het land te hebben toegestemd. (Toejuichingen.)

De heer *d'Israëli.* »Het antwoord van den edelen Lord John Russell op de rede van den heer Layard is hem en de omstandigheid waardig geweest. (Toejuichingen.) De edele Lord heeft gezegd, dat het belangrijk was, dat het getal manschappen, door het gouvernement gevraagd, in deze zitting onmiddellijk moest worden gestemd: 't is mijne denkwijze niet. Naar mijne meening mag de stemming niet plaats hebben, zonder eene diskussie, die trouwens geene de minste belemmering zal veroorzaken. De invloed van ons voorbeeld zou op den vreemde kunnen werken. De vreemde natiën zullen (door den aard der debatten, die heden avond in het Engelsche parlement zullen gevoerd worden) leeren, dat in deze vergadering geen uiteenlooping van denkwijze mag bestaan, ten aanzien der stemming van het cijfer der gevraagde magt, of ten aanzien van elke andere stemming, die mogt noodig zijn ter ondersteuning van het gouvernement in een regtvaardigen oorlog. (Levendige toejuiching.)

Lord John Russell. »De Kamer gelieve nota van deze hoogstgewigtige verklaring te nemen: de geëerde heer d'Israëli (zijne stem als die zijner staatkundige vrienden waarborgende), verklaart dat er eensgezindheid zal zijn ter gunste van al wat wij zullen verzoeken, ter uitvoering der voor het algemeen welzijn noodig geoordeeld wordende maatregelen. (Toejuichingen.)

»Na zulk eene verklaring, behoef ik mij niet tegen de verdaging der debatten te verzetten."

De diskussie wordt verdaagd tot half een 's nachts.

Het in den *Moniteur* verschenen Keizerlijk manifest luidt in zijn geheel aldus:

Wij hebben reeds gemeld dat de Keizer een antwoord heeft ontvangen uit Petersburg.

In zijn brief aan den Keizer wijst de Czaar de voorwaarden van schikking, die hem waren voorgesteld, van de hand en verklaart dat hij in geen onderhandeling kan treden, dan op grondslagen reeds door hem aangegeven.

Dit antwoord neemt alle kans op eene vreedzame oplossing weg, en Frankrijk moet zich gereed maken om door meer afdoende maatregelen dan die welke door de standvastige bemiddeling der diplomatie zijn aangewend, de zaak ten einde te brengen.

Bij een krachtiger verdediging der regten van Turkije rekent de keizer op de vaderlandsliefde van het land, op de innige verbinding met Engeland en op de sympathiën der gouvernementen van Duitschland.

Die gouvernementen hebben onbewimpeld verklaard, dat zij even ruiterlijk als wij het Europeesche evenwigt willen handhaven, de onafhankelijkheid en zelfstandigheid van Turkije doen eerbiedigen. De strijd loopt over geen andere vragen.

De aandacht vestigt zich op Oostenrijk, dat door zijn positie geroepen is een werkzame en belangrijke rol te spelen. Oostenrijk heeft zich altijd met groote standvastigheid verklaart ter gunste der bepalingen, vastgesteld in het protocol der Weener-konferentie van 5 Dec. ll.

Wij hebben volkomen vertrouwen op het loyaal en ridderlijk karakter van den jongen Keizer van Oostenrijk, wij vinden daarenboven een waarborg voor de gezindheden van zijn bewind in de belangen zijner volken, en die belangen komen overeen met de onze.

In de algemeene omstandigheden der Europeesche politiek heeft Frankrijk, sterk door de loyauteit en belangloosheid zijner inzigten, niets te vreezen van den op handen zijnde strijd. Het weet daarenboven, dat het rekenen kan zoo wel op de energie als op de wijsheid des keizers.

In Amsterdam wordt op dit oogenblik eene archæologische tentoonstelling gehouden, onder den naam van »Tentoonstelling van Voorwerpen van Kunst en Nijverheid uit vroegeren tijd". Eene Kommissie, gekozen uit werkende leden van *Arti et Amicitiæ*, met toevoeging van de Heeren oudheidkundige doktoren C. Leemans en P. Scheltema en den geschiedkundigen romanschrijver Mr. J. van Lennep, heeft zich met de schikking en katalogizeering dezer tentoonstelling belast. De katalogus bevat 639 nummers. Men kan ligt nagaan, dat onder zulk een getal vele belangrijke, ten sterkste het charakter hunner eeuw of het vernuft en de kunstkracht der vervaardigers uitsprekende, zaken gevonden worden.

Maar wat is het doel van deze tentoonstelling? De Kommissie wenscht zich geluk, »dat zij eene zeer belangrijke verzameling kon bijeen brengen van vroegere Kunst en Nijverheid", en aldus »haar doel *in zoo verre* bereiken." Dat laat zich hooren, dat dit enkele »bijeen brengen" niet de volkomene verwezenlijking uitmaakt van het doel der Kommissie; dat zij, door die »bijeenbrenging", het slechts tot zekere hoogte bereikt acht. Maar heeft de Kommissie de minste poging gedaan, om nader aan haar doel te komen?

Zij gelooft, »dat dit tijdelijk bijeenzijn van voorwerpen, door onze vaderen gemaakt of gebruikt, veel stof tot studie en vergelijking zal opleveren voor hen, *die belang stellen* in geschiedenis en kunst."

Een blik op den katalogus, eene aandachtige wandeling door de zaal, zijn genoeg om te regtigen tot de verklaring, dat de Kommissie hier *te veel* zegt. Neen, niet zij, die *belang stellen* in geschiedenis en kunst, zullen bij magte zijn te studeeren en te vergelijken, en hunne wetenschap te vermeerderen, door het gadeslaan dezer »bijeenzijnde" voorwerpen. Alleen zij, die tamelijk goed met de kunst in de geschiedenis en met de geschiedenis der kunst *bekend zijn*, kunnen hier de studie aanbrengen, de vergelijkingen maken, de wetenschap opdoen, waar men van spreekt. Wat helpt het der warmste belangstelling, of zij, eenige groote of kleine zwaarden, eenige notenhouten stoelen, eenige schenkkannen, met of zonder deksels, al of niet van langwerpigen vorm, eenige gebeeldhouwde stoven, eenige bokalen met of zonder opschrift, ziende, den katalogus opslaat en leest »een zwaard" een »groot zwaard", een »notenhouten stoel", een »dergelijke", een »dergelijke", een »schenkkan" met, een »schenkkan" zonder deksel, al of niet van »langwerpigen vorm", een »gebeeldhouwde stoof", nog een, nog een, nog een, nog een, nog een, een »pokaal" enz. enz.? Of zal *hier* het leerrijke in *verborgen* zijn, dat *dit* is de stoof van mijnheer Gruyter, *dat* de stoof van mijnheer Lingeman, *dit* de stoof van mijnheer Greive, gene van mijnheer Van der Kellen, deze van mijnheer Bangert, en gindsche twee voor elk der beide voeten van mijnheer De Salle? —

Wij mogen zonder ligtzinnigheid getuigen, dat we zelden een boelhuiskatalogus gezien hebben, zoo onsystematisch, zoo flaauw, zoo *voorzigtig* opgesteld, als deze geur- en kleurlooze cijferduiding van wat zoo veel stof tot »studie en vergelijking" bestemd is aan te bieden.

En dan, als men niets gedaan heeft, om aan den leerlust der tentoonstelling-bezoekers, aan de regtmatige verwachting der inzenders te voldoen, als men de jaartallen en historische beteekenis zoo geheel verzwegen heeft zelfs van die voorwerpen, waarbij het charakter van hoofdvorm en versiering bij den eenigzins *geoefende* geen twijfel mogelijk laat, — dan klaagt men over de »leemten" in de verzameling, over het gemis »van vertegenwoordiging van sommige geheele vakken." Hadde men maar vast bewezen, dat men de »vakken" op prijs stelt en de stukken weet te waardeeren, die men heeft; dat men het genot van deze ten minste voor den bijwijde mogelijk wil maken! Maar, neen: gelukkig de aarden potten, waar het jaartal in *gebakken*, gelukkig het basrelief, waar, onder op, het tamelijk apokryphe jaartal 1217 staat, — anders zouden wij ons moeten tevreden stellen, uit eene vergelijking van deze »voorwerpen van kunst en nijverheid" met hunnen »catalogus" te leeren, dat hier eene vrij groote verzameling *ouderwetsche*, *vroegere*, *oudere*, niet *jonge* »collie" in één woord, waren

»bijeengebragt." Intusschen mogen wij der maatschappij *Arti* onzen dank niet onthouden, dat zij deze tentoonstelling [illegible] heeft, [illegible], dat eene volgende door eene kommissie moge geordend en beschreven worden, voor wie het »terrein" minder »ongewoon" is, dan de onderwerpelijke het misschien zeer zediglijk, maar zeker zeer ongepastelijk en oneigenaardiglijk van zich zelve getuigt. Wanneer eene oudheid-, geschied- en kunstkundige kommissie, bij de ordening van voorwerpen, die tot het gebied van oudheid, geschiedenis en kunst behooren, hare verschooning zoekt in de opmerking, dat dit »terrein" haar »ongewoon" is, — wat moet men dan daarvan denken? Een chirurgijn, die zich verontschuldigt over het slecht zetten van een arm, een geograaf over het verkeerd opmaken van eene landkaart, een taalmeester over het wemelen der deklineer- en konjugeerfouten in zijn opstel — welk regt hebben die op de toegevendheid hunner beoordeelaars?

We weten trouwens, hoe treurig het in ons vaderland met de archaeologie, waar zij nog over iets anders dan eenige wiggen en pijlspitsen, vóór-christelijke potscherven en munten loopt, geschapen staat. De Maatschappij van Letterkunde verheft hare stem bij de aanstaande slooping van het oude Bisschoppelijke slot Vollenhove; maar niet om het gebouw, niet om de architektonische ziel, die uit het in puin stortend kunstwerk staat verdreven te worden; volstrekt niet; alleen uit vrees, dat men soms niet voor de munten en gebakken aarde zorgen zal, die er welligt uit den grond zullen worden gedolven. Vergelijk *Konst- en Letterbode* van 17 Feb. ll. »Het kan niet genoeg aanbevolen worden," zegt de *Bode* met volle regt, na vermeld te hebben, dat prof. Van der Chijs en de Maatschappij der Letterkunde op het redden van eventueel begravene zegels, munten, tigchels enz. zijn bedacht geweest, »dat, eer men tot de slooping van historische gebouwen overga, niet alleen nauwkeurige AFTEEKENINGEN daarvan worden vervaardigd, maar ook behoorlijke OPMETINGEN gedaan van torens, gewelven, portalen, zalen, en alles wat tot den ouden bouw behoort." En dan behoort men door historische gebouwen niet alleen de zoodanigen te verstaan, die in de Staatsgeschiedenis genoemd worden, maar allen, waarin de historie hetzij van de kunst, hetzij van welke form des maatschappelijken levens ook, zich kennelijk heeft uitgedrukt.

De *Grondwet* meldt:

»Gisteren is aan de leden der Tweede Kamer rondgedeeld de afdruk eener nota van den heer Minister van Kolonien, door Z. Exc. in October 1850, gevoegd bij een beklag van den heer van Vliet, aan den toenmaligen Raad van Ministers, met kantteekeningen op den inhoud door den heer van Vliet. Naar wij vernemen, zou er geen sprekender bewijs zijn te leveren van overeenstemming dan dat, hetwelk de inhoud van dit stuk aanbiedt."

— Z. Exc. de baron d'Arnaud, gewezen minister van H. M. de koningin van Spanje bij het Nederl. Hof, verlaat heden met zijne familie de residentie en begeeft zich naar Madrid, tot aanvaarding zijner nieuwe betrekking aldaar.

— Gisteren zijn de zittingen van het committé van defensie, door den voorzitter, den luitenant-generaal Nepveu, wederom gesloten.

Men zegt, dat Jhr. R. L. van Andringa de Kempenaer door Keizer Napoleon benoemd is tot kapitein over eene compagnie *étrangers*, die eerlang naar Turkije zal vertrekken. (*Arnh. Ct.*)

Volgens de heden ontvangen berigten bleef zich op de rivieren in meerdere of mindere mate drijfijs vertoonen. De waterstand was te Keulen den 19den 7 vt. ½ dm., met weinig oud, maar veel nieuw ijs. Op de Nederlandsche rivieren bleef het water vallende en stond den 20st. te Arnhem 5,35 el O. N. P. en te Westervoort 4,80 el O. N. P.

VLAARDINGEN, 21 Febr. Van stuurman A. Versteeven, met een alhier te huis behoorende vischhoeker van de beugvisscherij gisteren avond ter dezer plaatse aangekomen, vernam men het bedroevend berigt dat een zijner matrozen, van Dorp genaamd, bij den gewoed hebbenden storm in de voorgaande week was over boord geslagen en verdronken; de ongelukkige laat eene weduwe en talrijk gezin in kommervollen toestand achter.

ZIERIKZEE, 19 Febr. Gisteren verhaalde men eensklaps dat door den hoogen waterstand, tengevolge van den sterken noord-westen wind, een der in de nieuwe haven uitdiepende [illegible] was doorgespoeld en het zeewater zich onmiddelijk in het lage gedeelte der stad verspreidde. Bijna op hetzelfde oogenblik kwam het water dan ook in de straten der stad aanzetten, zoodat er dadelijk alle beschikbare handen aan het werk moesten gezet worden, ten einde de gebouwen voor het inloopen zoo veel mogelijk te bewaren. Er zijn straten waarin het water 2 a 3 el hoog stond, zoodat door den geweldigen aandrang zes huizen zijn ingestort; gelukkig heeft echter hierbij niemand het leven verloren.

Thans is [illegible] gestuiten en men is druk bezig om het gat, waardoor alles ontstaan is digt te maken.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Dingsdag 21 Februarij.

In deze zitting zijn onder anderen ingekomen:

a een wets-ontwerp, strekkende tot verhooging van hoofdstuk X der Staatsbegrooting voor 1854 (*Departement van Oorlog*):

b eene missive van den Hoogen Raad der Nederlanden, ten geleide van eene lijst van candidaten tot aanbeveling bij de opmaking der nominatie ter vervulling van de vacature ontstaan in dat collegie door de benoeming van den heer Mr. J. A. Mutsaers, tot minister voor de Zaken der R. K Eeredienst. Op die lijst zijn geplaatst de namen der heeren Mrs.: M. J. van Gelein Vitringa, J. D. W. Pape, E. F. Karseboom, J. O. de Jong van Beek en Donk, B. G. Snethlage, en J. Versfelt.

De Commissien, in wier handen ten fine van onderzoek zijn gesteld:

a. De rekening van het bijzonder fonds voor den steenweg van Maastricht naar de Geldersche grenzen, en *b.* het tusschen Nederland en Hannover gesloten postverdrag, hebben aangaande die bescheiden verslag uitgebragt en voorgesteld om die stukken voor kennisgeving aan te nemen, omtrent welke conclusien in eene eerstvolgende zitting een besluit zal worden genomen.

De Commissien van Rapporteurs voor de wets-ontwerpen: *a* tot wijziging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor 1853 (*Departement van Justitie*), en *b.* tot verhooging van hoofdstuk VII derzelfde begrooting voor 1853 (*Departement voor de Zaken der Roomsch-Katholieke Eeredienst*), hebben hare eindverslagen daaromtrent ter tafel gebragt.

De Vergadering heeft besloten den dag der beraadslaging over die wets-ontwerpen nader te bepalen.

Nog is in deze zitting kennis gegeven van de benoeming van Commissien van Rapporteurs voor eenige voorstellen van wet, onder anderen voor dat tot vaststelling van een reglement op het beleid der regering in Nederlandsch Indie, waartoe door de afdeelingen verkozen zijn de heeren: Stolte, van Hoëvell, Godefroi, Gevers van Endegeest en Baud.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 Febr. Men wil dat er vóór de bijeenkomst der Kamers welke den 2 der volgende maand moet plaats hebben, geen ander manifest zal gepubliceerd worden dan, hetgeen heden in den *Moniteur* is opgenomen. In de keizerlijke boodschap welke te dier gelegenheid aan de Kamers wordt toegezonden, zal de Keizer de inzigten van zijn bewind ontwikkelen.

— In de *Gazette de France* leest men de volgende dépêche over Marseille ontvangen;

De jongste tijdingen uit Konstantinopel melden dat de Russische vloot zich voor Batum vertoond heeft, en die vesting gebombardeerd had, maar dat zij na het mislukken dezer poging, terstond weder afgezakt is.

— De Grieksche opstand in Epirus schijnt veld te winnen. In den *Constitutionnel* leest men omtrent dien opstand het volgende:

»De Turksche provincie Epirus, waar de Grieken het sein des opstands aan hunne geloofsgenooten geven, is een kweekhof van soldaten, die door het gezigt van Griekenlands onafhankelijkheid aangevuurd worden tot pogingen om de vrijheid te herwinnen. Ongetwijfeld zijn zij door hunne volksgeschiedenis en hun godsdienstig geloof tegen de Turken gestemd; maar men meene niet dat zij zich aan het Turksche juk onttrekken willen ten einde onder het juk van Rusland te komen.

Nationale onafhankelijkheid of vereeniging met het koningrijk Griekenland, dat is het doel, waarnaar de Grieken in Epirus streven en waarvoor ook onder de Grieken in de naburige Turksche provincien eene beweging zou kunnen uitbreken. Maar de vrije inrigting hunner kerk werkt zamen met het belang van hunne handel en scheepvaart, om hen van aansluiting aan Rusland te weerhouden, daargelaten nog dat zij, de zeemagt van Frankrijk en Engeland niet kunnende weêrstaan, zich tegen den wil dezer mogendheden niet zouden kunnen verzetten.

»De beweging in Epirus is een merkwaardig en behartigenswaardig verschijnsel; maar gevaar voor de zaak der Westersche mogendheden is er niet in gelegen. Anders zou het zijn, indien de Turksche krijgsmagt aan den Donau verslagen werd, en de vereenigde vloot geene bescherming tegen de legers en de bedekte drijverijen van Rusland verleende; dan zouden de Grieken langs de gansche kust van den Archipel en de Adriatische zee oprijzen en het gezag der Porte afwerpen. Thans zal de beweging in Epirus geene gevolgen van belang hebben."

ENGELAND.

LONDEN, 21 Febr. In het Huis der Lords, heeft de graaf van Beaumont te kennen gegeven, dat hij aanstaanden Vrijdag eene motie zal doen, strekkende om te verklaren dat het Huis verlangt dat er afdoende maatregelen genomen zullen worden, om de onregtvaardige aanmatingen van Rusland weerstand te bieden, en dat de gansche invloed van Engeland worde aangewend om de verhandelingen der Porte met Europa op de grondslagen van een duurzamen vrede te herstellen, zoo dat het Ottomanische rijk, al zijn krachten zal kunnen onttrekken om volkomen vrij den weg der administratieve hervormingen te betreden.

In het Huis der Gemeenten is voorgesteld, dat de discussie over de reform-bill zou worden uitgesteld, in aanmerking nemende, dat het oogenblik wegens den buitenlandschen toestand er ongeschikt voor was.

— Bij eene proklamatie der koningin wordt de uitvoer van alles wat tot den oorlog kan dienen, de stoomwerktuigen daaronder begrepen verboden.

— Nabij Wigan is jongstl. Zaturdag het gas eener kolenmijn in vlam geraakt, terwijl 240 arbeiders daarin werkzaam waren, waardoor een ontzettend getal slagtoffers het leven hebben verloren, en anderen deerlijk zijn gebrand of verminkt geworden. Reeds heeft men 86 lijken te voorschijn gehaald en men vreest, dat nog veel meerdere zullen worden gevonden. Het tooneel rondom de mijn der toegestroomde jammerende betrekkingen was hartverscheurend.

STADSNIEUWS.

In de 222ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 7e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 13903 *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 22 Februarij.

BEVALLEN (18 Febr.): M. J. de Pauw, geb. Parré, Z. — F. Evelein, geb. Krummer, Z. — (19 Febr.): J. H. Zimmermann, geb. Boelman, Z. — G. J. J. Schmidt, geb. Mackenstein, D. — (20 Febr.): H. G. Ganningh, geb. Bergh, D. — (21 Febr.): A. D. Lobry, geb. Venis, D.

OVERLEDEN (17 Febr.): A. M. Scheerenberg, wed. P. Bel, 51 j. — (19 Febr.): Het Kind van J. Brummelkamp, 16 d.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

	pCt.	21 FEBR. 4 u. gebl.	22 FEBR. 4 u.	à	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½	57¾	57⅞	58	57⅞
Dito Dito	3	70½	70⅜		
Dito Dito	4	86¾	87⅛	87⅛	87⅛
Amortisatie	3½	87⅜			
Handel-Maatschappij	4½				
Haarlemmermeer	5				
O. I. Leening 1844	4	86⅛	86⅛		
Aand. Arnh. Spoorweg	4½				
Dito Hollandsche dito					
Obligatiën	4½				
Belgie, Certifikaten	2½				
Dito	4½				
Dito *Rothschild*	2½	45	45	45 1/16	
Frankrijk, Certifikaten	3				
Rusl., bij *Hope en C°.*	5	99½	99⅝	99⅝	
Dito A°. 1828—1829	5	99¼	98⅞	99	
Inschr. op 't Grootboek	6				
Dito Certifikaten	6				
Certifikaten te Hamburg	5				
Negot. 1831 en 1833	5				
Negot. 1840	4				
Dito *Stieglitz*	4		88⅛		
Dito Nieuwe	4				
Nieuwe Engelsche	4½	85½	85½		
Spanje, Nieuwe 3 pCt. thans	1	18¼	18 5/16	18 7/16	18⅜
Nieuwe	3		38⅛	38	
Binnenlandsche	3	34	34⅛	34⅛	34⅛
Cert. Coup. Sp. Com.		4 1/16	4 1/16		
Amortisable Schuld					
Portugal, te Londen	3	32⅞	33⅛	33⅛	33⅛
Dito Uitgestelde					
Weener Bank	5				
Dito	4				
Metalliek 1816—1852	5	62	62¼	62⅞	
Dito 1847	2½	32⅞	33½	33⅜	
Dito 1851 en 1852	2½	32⅞	33½	33⅜	
Dito 1849	5	80	79½	80	80
Dito Letter B	5	80	79½	80	80
Aand. *f* 500 bij *Rothsch.*					
Dito 250 dito 1839					
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5				
Polen, Obligatiën	4	69½	69	69½	
Aandeelen 1835					
Dito met Loting fl. 500					
Sardinië, te Londen	5				
Denemarken, dito	5				
Peru, dito	4½		61⅞	62	
Grieken, te Londen	5				
Philadelphia, bij *Hope en C°.*	5				
Dito te Londen	5				
Dito Bank			3⅛		
Louisiana, te Londen	5				
Brazilië, te Londen 1824	5				
Dito 1843	5				
Grenada, dito à £ 100	2½		17¼	17½	
Dito Uitgestelde		6¼	6 7/16	6½	
Ecuador			3½		
Mexico, te Londen £ 100	3	23	23⅛	23⅛	23⅛
Dito Onbepaalde	3	23	23⅛	23⅛	23⅛
Venezuela, te Londen	3½				
Dito Uitgestelde	1				

De stemming was over het geheel zeer gunstig, [illegible] veel affaire in de hoofdfondsen.

Koers van het Geld: Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt.; *Prolongatie* $2\frac{1}{2}$ pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f $55\frac{5}{8}$	Livorno	2/m.	f $37\frac{3}{4}$
»	zigt	» $56\frac{3}{16}$	Napels	»	» 81
Bordeaux	2/m.	» 55	Petersburg	»	» 1.78
»	4/m.	» $55\frac{5}{8}$	Weenen	6/w.	» $26\frac{3}{4}$
Madrid	3/m.	» 241	Augsburg	»	» $35\frac{5}{8}$
Cadix	»	» 241	Frankfort	»	» $98\frac{1}{2}$
Seville	»	» 238	Hamburg	2/m.	» $35\frac{1}{16}$
Bilbao	»	» 239	»	zigt	» $35\frac{5}{16}$
Lissabon	»	» $40\frac{3}{4}$	Londen	2/m.	» $11{,}57\frac{1}{2}$
Porto	»	» $40\frac{3}{4}$	»	zigt	» $11{,}67\frac{1}{2}$
Genua	2/m.	» $45\frac{1}{4}$	Rotterdam	»	» $\frac{1}{8}$

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 21 Febr. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. $48\frac{7}{8}$; 1840, 1842 $4\frac{1}{2}$ pc. $87\frac{5}{8}$g. 1852, —; Spanje 1—3 pc. $17\frac{13}{16}$g; Binnenl. 3 pc. $34\frac{5}{8}$p; Romeinen 5 pc. $81\frac{3}{4}$; Oostenrijk Metalliek 5 pc. $65\frac{3}{4}$

PARIJS, 21 Febr. Fransche 3 pc. 66.35; $4\frac{1}{2}$ pc. 95 97; Bank-Aktiën —; 3 pc. Spanje $34\frac{1}{2}$, id. 1 pc. —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland —; Met. 5 pCt. —; Rom. Leening 1850 85.

LONDEN, 21 Febr. Consols $90\frac{3}{4}$ a —; 3 pc. Spanje buitenl. 39 a —; 1 pc. dito $18\frac{1}{2}$ a —; Comité Bewijzen $3\frac{7}{8}$ a ; Passive $3\frac{3}{4}$ a —; Rusl. 5 pc. 99 a —; $4\frac{1}{2}$ pc dito 86 a ; Holl. 4 pc. $90\frac{3}{4}$ a —; $2\frac{1}{2}$ pc. $59\frac{1}{4}$ a —; Braz. 98 a —; Peru $4\frac{1}{2}$ pc $65\frac{1}{2}$ a —; Gren. uitg $6\frac{1}{4}$ a ; id. werk $18\frac{1}{2}$ a —; 3 pc. Mexiko $24\frac{1}{2}$ a —; 4 pc. Portugal 37 a —; Ecuador — a —; Wissel op Amst. 11.16, Parijs —.—; Hamburg 3 m. —.—.

WEENEN, 21 Febr. Met. 5 pc. $88\frac{5}{8}$; id $4\frac{1}{2}$ pc. $78\frac{1}{8}$; Bank-Aktien —; Wissel op Londen 12.47, Amst. —; Parijs $153\frac{3}{4}$, Goud —, Zilver —.

BERLIJN, 21 Febr. $3\frac{1}{2}$ pc. Pruissische Staatschuld —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland 85; 5 pc. $98\frac{1}{2}$p; Wissel op Londen 3/m. 6 Th. $10\frac{5}{8}$; Parijs $78\frac{3}{4}$; Amst. $141\frac{3}{4}$p; Ween. —; Petersb. $102\frac{3}{4}$.

HAMBURG, 21 Febr. Spanje 3 pc. $32\frac{1}{2}$; id. 1 pc. $17\frac{1}{2}$; Sardinië 5 pc. —; Wissel op Londen 3/m. $12\frac{7}{8}$; Amst. 35.80.

FRANKFORT, 21 Febr. Met. 5 pc. $65\frac{1}{2}$, 3 pc. Spanje binnenl. $34\frac{3}{4}$; id. 1 pc. $18\frac{5}{16}$; Wissel op Londen 3/m. —; Parijs —; Amsterdam —.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 22 Februarij.

GRAANMARKT.

Granen zonder handel.

Op 9 vaten Olie in April ek. $69\frac{1}{2}$; Oct. 65 £. *Raapolie* op 6/w. f $39\frac{3}{4}$; Vliegend f $38\frac{1}{2}$; 4°, Mei ek. f $38\frac{1}{4}$, 38; Sept. f $36\frac{1}{2}$; Oct. f $36\frac{3}{4}$; Nov. f $36\frac{3}{4}$, 37; Dec. f $36\frac{3}{4}$, 37. *Lijnolie* op 6/w. f $31\frac{1}{4}$; Vliegend f $30\frac{3}{4}$. *Hennepolie* op 6/w. f $39\frac{1}{4}$, Vliegend 38.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 20 Febr. T. Visser, Zaanstroom, Bordeaux - P. P. Meijer, Wubbina Catharina, St. Martin.

UITGEZEILD:

TEXEL, 21 Febr. J. Kloppenburg, Lucipara's, Australiën - H. Wittebol, Java's Welvaren, Batavia - H. J. de Boer, Phoenix, Suriname. - K. Zwanenburg, Albina, Marowijne. - W. W. Rotgans, Plancius, Triest. - W. T. Kuiper, Sara Elisabeth, id. G. E. Hoveling, Redite, id. - H. S. Addens, Jantje Doornbos, Napels - H. D. Visser, Zwaluw, Livorno. - G. Wortelboer, Bordeaux, Bordeaux. - J. Beckering, Margaretha, Rouaan.

HELVOET, 21 Febr. M. D. Noordhoek, Fortuna, St. Thomas. - A. Riedijk, Verwisseling, Lissabon.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 22 Februarij in lading naar:

Keulen	H. Hoogeweg, de Hoop.
»	J. R. Wilson, Colln N°. 3.
Heilbron	J. Staab, Wassington.
Manheim	G. Itschert, Delphin.
Frankf. & Coblentz	J. Kievitz, Frankf. N°. 17.
Duisburg	H. Doetsch, Rheinstein.
Weesel & Urdingen	J. van Duinen, Goede Verwachting.
Rijnhoogte	ARNHEM 21 Febr. 1 el 48 duim.
	KEULEN 20 „ 7 vt. 1 „

Advertentiën.

In Amsterdam, overleed op den 18 Februarij 1854, onze waarde Broeder, de Heer ANDREAS REIJFFERT, Weduwnaar van Mej. M. M. C. DANKELMAN, in den ouderdom van ruim 37 jaren; nalatende drie nog zeer jonge kinderen.

Dr. M. H. REIJFFERT.
Uit aller naam.

(3747)

Wordt gevraagd tegen 1° Mei, een **KOEK- en BANKETBAKKERS BEDIENDE**, van de R. K. Godsdienst, van goede getuigschriften voorzien.

Brieven *franco* onder Lett. J. L. bij Gebr. VERHOEVEN te 's Bosch.

(3746)

Men verlangt met Mei e. k. op een Dorp eene **GOUVERNANTE**, R. K. godsdienst, in staat om grondig onderwijs te geven, in 't **Hollandsch, Fransch, Hoogduitsch** en de **Handwerken**; brieven *franco* met opgave van ouderdom, Lett. A. N. Boekh. H. C. A. THIEME, JFz. te Nijmegen.

Wordt **te Huur** aangeboden tegen 1 Mei aanstaande in het aangenaam en gezond langs de Maas gelegen *Ravenstein*, een **LOGEABEL HUIS**, dat *beneden* Twee schoone **Voorkamers** met eene ruime **Alcove, Keuken, Pomp**, fraaijen **Gang** met alle gerief van **Bergplaats**, enz., en *boven* Vier **Kamers**, eene **Meidenkamer** en een Droogen **Zolder** heeft. Het **Huis** is van Vier **Bedsteden** en overal van **Kasten** voorzien. Voor het **Huis** ligt een **Tuin** met heerlijke **Vruchtboomen**, en van bezijden het **Huis** is nog een **Bloementuin.**

Dit **Huis** is des verkiezende ook ***uit de hand te koop*** met het daaraan belendende, dat *vier* **Kamers**, eene **Keuken**, een **Kelder**, eene opene **Plaats** en verdere gerieven bevat; van het vorige slechts door een dwarsmuur in den Gang is gescheiden, en gemakkelijk met het vorige tot een groot en schoon Huis is te vereenigen door het wegnemen van dien dwarsmuur.

Daarop reflekteerenden gelieven zich bij gefrankeerde brieven te vervoegen bij *de Kinderen Bijl*, logement *de Zwarte Raaf* op het Konterscherp te *Ravenstein*.

(3743)

BOEKHANDEL EN BOEKDRUKKERIJ
VAN
GEBROEDERS VERHOEVEN,
's Hertogenbosch.

ANALECTA JURIS PONTIFICII.
Recueil de dissertations sur différents sujets de **droit Canonique, Liturgie, Theologie,**
PRÉCÉDÉ DES
nouveaux opuscules du Cardinal Gerdil.
1e année 1853—1854, prix . . . . f 12.50.
(Les analectœ paraitront de trois en trois Mois par livraisons grand in 4°. à deux colonnes. Deux livraisons ont parues sous les opuscules de GERDIL.)
Les nouveaux opuscules du Card. GERDIL, séparement coutent . . . . f 3,00.

EPITOME
THEOLOGIAE MORALIS
S. ALPHONSI MARIÆ DE LIGUORIO,
auctore P. MARTINO SCHMITT, presb. Congr. SS. Redempt.
gr. vol. in-8 . . . . f 1.75

RR. PP. SOCIETATIS JESU
Theologia
DOGMATICA, POLEMICA, SCHOLASTICA ET MORALIS, PRÆLECTIONIBUS, PUBLICIS IN ALMA UNIVERSITATE WIRGEBURGENSI ACCOMMODATA.
Opera et studio Patrum ejusdum Societatis.
10 vol. in-8 . . . . f 20,—

F. Lucii Ferraris
PROMPTA BIBLIOTHECA
CANONICA, JURIDICA, MORALIS, THEOLOGICA, ETC., ETC.
Opera et studio Monachorum Ord. S. Benedicti.
8 Tomi in-4 . . . . f 36,—
☞ 4 Tomi zien het licht, en zullen door de overigen worden opgevolgd.

Casus Consientiæ
DE MANDATO OLIM EMIN. S. R. E. CARD. PROSPERI LAMBERTINI, DEINDE SANCTISSIMI D. N. PAPÆ BENEDICTI XIV.
Propositi ac resoluti.
Cum indice locupletissimo.
Nova editio 4 tomi, in-12. . . . f 2,85

SANCTI THOMÆ AQUINATIS,
DE VERITATE CATHOLICÆ FIDEI
CONTRA GENTILES,
SEU SUMMA PHILOSOPHICA.
Accedunt præcipua ejusdem Doctoris
Philosophica Opuscula.
Denuo recensuerunt et cum Notis et indice ediderunt
R. C. Roux-Lavergne, E. D'Yzalguier, E. Germer-Durand
In Nemausensi Assumptionis B. M. V. Collegio Professores.
2 vol. in-8 . . . . f 6.—

THEOLOGIA MYSTICA
ad usum directorum animarum
ex S. Scriptura, Conciliis, SS. Patribus, Misticis primariis
ac Theologicis ratiociniis adornata.
2 Volumes gr. in-8., quibus adjunguntur:
MONITA PRACTICA PRO DIRECTORE,
auct. J. H. SACRAMELLI, Soc. Jesu.
1 vol. in-8. — de 3 vol . . f 5

TRACTATUS
DE PRINCIPIIS JURIS CANONICI
auctore D. Bouix,
in academia ecclesiastica Romana, jussu Summi Pontificis, Classicus.
Vol. in-12 . . . . f 1
☞ Sequuntur Tractatus de Capitulis.
„ „ Jure Liturgico.
„ „ Judiciis Ecclesiasticis.
„ „ Parocho.

PONTIFICALE ROMANUM,
CLEMENTIS VIII ac URBANI VIII jussu editum, inde vero BENEDICTO XIV recognitum et castigatum, cum additionibus Sacra Rituum Congregatione adprobatis.
(Rood en Zwart, met den volledigen zang en 158 tusschen den tekst gevoegde platen, die de kerk-plegtigheden voorstellen.)
3 Partes in-8. . . . f 7,
☞ Men kan deze 3 partes afzonderlijk of bij elkander in een deel laten inbinden in alle soorten van banden.

CÆREMONIALE EPISCOPORUM,
BENEDICTI PAPÆ XIV
JUSSI EDITUM ET AUCTUM.
Nova editio, r. n. vol. gr. in-12 . . f 1

R. P. Leonardi Lessii S. J.
DIVINARUM PERFECTIONUM COMPENDIARIA EXPOSITIO,
ad mentum sursum elevandam, et maximarum virtutum actus facili modo excitandos.
Vol. in-18 . . . . f

In Historiam Creationis Mosaicam
COMMENTATIO,
auctore *Joan. Baptista Pianciani*, S. J.
Editio nova, aucta et recognita. Vol. in-8. . . f 1,2

PLANS D'INSTRUCTIONS
SUR LES PRINCIPAUX SUJETS DE LA MORALE CHRÉTIENNE, AVEC DE NOMBREUX TEXTES, CHOISIS, DANS L'ÉCRITURE SAINTE ET LES SAINTS PÈRES.
PAR UN CURÉ DU DIOCÈSE DE LIÉGE.
2e édition, revue et corrigée.
2 Vol. in-12 . . . . f 2,1

C. L. VAN LANGENHUYSEN berigt aan zijne geëerde Begunstigers en aan den Boekhandel, dat door hem van den Uitgever P. N. VAN KAMPEN is aangekocht het fonds van het Werk, getiteld:

OUD-NEDERLANDSCHE VERHALEN,
UIT DEN KRING DER GEDICHTEN AAN KAREL DEN GROOTEN GEWIJD,
bekend onder den naam van
KAROLINGISCHE VERHALEN.

In nieuwer form overgebracht door JOS. ALB. ALBERDINGK THIJM. Een boekdeel in gr. 8°. van XIV en 368 bladz., fraai gedrukt met 4 platen van EDUARD DUJARDIN, en met goud gedrukten voortitel.

De prijs van de nog voorhanden exemplaren dezes werks, dat in 1851 is uitgegeven, was f 3.90 en is thans gebragt op f 1.25.

De tegenwoordige Uitgever twijfelt niet, dat de buitengewoon lage prijs, waartoe hij dit kostbaar werk nu verkrijgbaar kan stellen, alle hoogschatters van vaderlandsche letterkunde en lectuur, die nog niet in het bezit er van zijn, zal aansporen er hunne bibliotheek mede te verrijken. De Verhalen zijn *Carel en Elegast.* — *De Vier Heemskinderen.* — *Willem van Oranje.* — *Floris en Blancefloer*, voorafgegaan van geschied- en letterkundige Inleidingen. — Dit boek is ook zeer geschikt voor LEESGEZELSCHAPPEN.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever